

de plaats van de vrouw in de bedieningen van de gemeente

1. Het probleem van de terminologie

In het opschrift boven dit stuk komt het woord 'bedieningen' voor. In het gewone kerkelijke spraakgebruik zouden we moeten spreken over 'ambten'. Naar het gevoel van velen onder ons echter, is dit woord te zwaar belast. Tevens is het een feit, dat het geen bijbels woord is, ofschoon het natuurlijk wel een bijbelse werkelijkheid aanduidt. Gods woord laat ons immers duidelijk zien, dat er steeds weer mensen uit de gemeente worden geroepen, aangesteld, door God gegeven (al deze termen worden gebruikt in de Bijbel) om de Heer en de gemeente te dienen op een door de Heer aangegeven manier. Zij krijgen bepaalde opdrachten, die onderscheiden moeten worden van de algemene opdrachten aan de gemeente als geheel, maar die wel een plaats krijgen in het geheel van de gemeente. Daarmee worden degenen, die deze opdrachten krijgen niet tegenóver de gemeente geplaatst als bijzondere mensen (als 'geestelijken' tegenover 'leken'), maar zij nemen als uitvoerders van de hun gegeven opdrachten bij de uitvoering daarvan wel een bijzondere plaats in. Omdat het zowel bij de algemene als bij de bijzondere opdrachten gaat om het dienen van de Heer en Zijn gemeente, is hier gekozen voor het woord 'bedieningen'. In de Bijbel vinden we vele en veelsoortige bedieningen, die van apostel, profeet, herder, leraar, evangelist etc. en het zou zinvol zijn over de plaats en functie daarvan na te denken, terwijl ook de vraag naar de samenhang tussen het 'in de gemeente aangesteld worden' en de door de Heilige Geest geschonken bedieningen als het werken van krachten, genezingen en profetie bijzonder boeiend zou zijn.

In het kader van dit stuk echter, willen we ons vooral bezig houden met de vraag, welke bedieningen de gemeente als geheel heeft en waartoe met name de bedieningen van oudste/opziener (en naar onze overtuiging is ook de voorganger een oudste-met-bijzondere-opdracht) en diaken aan daartoe aangewezen leden der gemeente worden toevertrouwd. Daarmee hangt immers de vraag samen, of deze bedieningen naar de gegevens van Gods Woord ook aan zusters kunnen worden gegeven.

2. Hoe vinden we in dezen de bijbelse weg?

In de Bijbel wordt op verschillende plaatsen, soms nadrukkelijk, soms terloops, over de aan de orde zijnde bedieningen gesproken. Het gevaar bestaat, dat de één meer gewicht hecht aan de éne uitspraak, terwijl de ander meer de nadruk meent te moeten leggen op een ander gedeelte, zodat de discussie ontaardt in het tegen elkaar uitspelen van bijbelteksten.

We moeten daarom proberen de bijbelse gegevens in hun samenhang te zien om zo het patroon te ontdekken, dat door Gods Geest door al die gegevens geweven is.

Het uitgangspunt moet zijn, dat de verhoogde Christus Zijn werk op aarde voortzet door middel van Zijn lichaam, de gemeente, aan wie Hij ook daartoe de Heilige Geest gegeven heeft (zie Ef. 5:23, Col. 1:18, Joh. 14:12, Joh. 15:5, Joh. 17:20).

Zo krijgt de gemeente deel aan de dienst van Christus Zelf, Die in volmaaktheid profeet, priester en koning is. 1 Petrus 2:9 zegt dat de gemeente profetisch (om te verkondigen), priesterlijk (om in de dienst der verzoening zondaren tot Christus te leiden) en koninklijk (in de stijl van de koning en met het oog op haar toekomstig mee-regeren met Christus) mag dienen. De gemeente is, als Zijn lichaam, een instrument, waarvan Christus Zich wil bedienen

(Ef. 3:10). Heel de gemeente is dus betrokken bij de dienst van Christus op aarde, heeft die bediening, die wij doorgaans aanduiden met 'algemeen priesterschap der gelovigen'.

De gemeente is dus een instrument, dat door de Heer gebruikt wordt om het heil in heel de wereld bekend te maken. De gelovigen zullen Zijn getuigen zijn (Matt. 28:19) en de Heer zal aan dat getuigenis-namens-Hem kracht verlenen (Marc. 16:17-18).

De gemeente is echter niet uitsluitend een instrument, doch is ook in zichzelf waardevol. Christus wil Zijn lichaam in goede conditie houden en Hij heeft de gemeente ook lief als Zijn bruid (Ef. 5:22-30). Daarom vinden we in de Bijbel ook vele gegevens, die alles te maken hebben met de verzorging van de gemeente als Christus' lichaam en bruid.

Geloof, hoop en liefde moeten er bloeien, de vruchten en gaven van de Geest moeten tot volle ontplooiing komen, groei in kennis en genade mag niet achterwege blijven, alles dient ordelijk te geschieden, de tucht mag niet ontbreken en de gemeente moet zich in alles door de Heilige Geest laten leiden om zo naar de dag van Christus' komst toe te leven.

Het bestaan en het functioneren van de gemeente zijn dus voornamelijk gericht op deze twee dingen:

a. Christus wil door middel van de gemeente het heil in heel deze schepping bekend maken en er ook handen en voeten aan geven, het concreet maken door liefdevolle dienst.

b. Christus wil de gemeente in goede, geestelijke conditie houden en haar tot volle kennis en gemeenschap met Zichzelf brengen.

Voor beide doeleinden schakelt Hij mensen in op allerlei manieren, zowel door algemene bedieningen, toevertrouwd aan ál de leden der gemeente, als door speciale bedieningen, aan daartoe geroepen leden.

In dit licht willen we trachten de verschillende gegevens over de bedieningen te ordenen.

3. De gemeente als instrument van Christus in de dienst aan de wereld

De dienst naar buiten is een zaak van heel de gemeente, die geroepen is om door woord en daad te getuigen van wat Christus tot verlossing en heil der wereld heeft gedaan. We zien dan ook, dat dit evangeliserende werk door allerlei mensen wordt gedaan: de apostelen zijn evangelisten, ook de diaken Philippus (vgl. Hand. 21:8 met 6:1-6), Paulus spoort Timotheüs aan 'het werk van een evangelist te doen' (2 Tim. 4:5), terwijl ook zusters 'meestrijden' (Phil. 4:3, waarbij ik wel uitdrukkelijk wil opmerken, dat het woord 'prediking' niet in de griekse tekst staat; letterlijk vertaald staat er: 'welke in het evangelie samen met mij gestreden hebben').

Dit evangeliserende werk zal dus door heel de gemeente verricht moeten worden, maar natuurlijk wel zo, dat iedereen het doet overeenkomstig eigen mogelijkheden, aard en gaven naar het woord van 1 Cor. 12:18 'nu heeft God echter de leden elk in het bijzonder hun plaats in het lichaam aangewezen, zoals Hij heeft gewild'. Het éne lid zal andere mogelijkheden tot getuigen hebben dan het andere, maar de opdracht geldt allen. Ook de dienst der barmhertigheid, hulp aan zwakken en ontrechten, ver weg en dichtbij, zal hier genoemd moeten worden als een wezenlijk getuigenis (zie b.v. Jac. 1:27).

We moeten er wel op letten, dat er, behalve deze algemene bediening van al de gelovigen, in de Bijbel ook duidelijk sprake is van bijzondere, speciale be-

dieningen. Daartoe heeft God mensen gegeven (Ef. 4:11-12) en daartoe moeten ook mensen worden aangesteld (zoals oudsten/opzieners – zie Titus 1:5 – en diakenen – zie Hand. 6:3). Hun bijzondere plaats t.a.v. deze bediening der gemeente is ervoor te ijveren, dat allen meedoen, toegerust worden en hun eigen plaats in deze dienst naar buiten aangewezen krijgen ('om de heiligen toe te rusten tot dienstbetoon (Ef. 4:12). De vrouwen zijn volledig betrokken bij het getuigende en dienende werk van de gemeente en worden overal ingeschakeld in het werk van evangelisatie, zending en dienst aan de naaste. Zij zijn, evenals de mannen, getuigen van wat de Heer gedaan heeft en doen wil in de levens van mensen. Er kan dus, bijbels gezien, geen bezwaar tegen bestaan wanneer zusters in een zendingsgebied of in evangeliserende arbeid van de gemeente getuigen van de liefde van de Heer.

4. De gemeente als voorwerp van de zorg van Christus voor Zijn lichaam

Gods Woord laat ons zien, dat Christus bij de zorg voor Zijn lichaam, de gemeente, de leden der gemeente zelf inschakelt.

Daarbij moeten we twee hoofdlijnen onderscheiden:

a. De leden der gemeente moeten onderling hecht met elkaar verbonden zijn evenals de lichaamsdelen van een biologisch lichaam, omdat het lichaam tot machteloosheid is gedoemd, wanneer de leden van het lichaam geen onderlinge samenhang hebben (1 Cor. 12:12-27).

b. Voor een goed functioneren van het lichaam is boven alles nodig, dat het lichaam, als geheel zowel als de lichaamsdelen afzonderlijk, in alles door het Hoofd worden geleid en bestuurd. Lichaam en lichaamsdelen zullen zich – net als bij een biologisch lichaam – moeten stellen onder het absolute gezag van het Hoofd. Daarom ook noemen wij Hem 'Heer der gemeente'.

Hoe Christus mensen, leden der gemeente, inschakelt bij de zorg voor een goede conditie en de verdere opbouw van het lichaam, willen we in de volgende punten gaan bezien.

5. De bedieningen van mensen in de onderlinge samenhang van de gemeente

Christus wil in Zijn zorg voor de onderlinge samenhang van de leden van Zijn lichaam al die leden gebruiken. Ook daartoe heeft Hij Zijn Heilige Geest aan Zijn gemeente geschonken. We vinden in de Bijbel verschillende facetten van deze onderlinge zorg. Van de leden der gemeente wordt door de Heer verwacht, dat zij elkaar liefhebben (1 Joh. 3:16-18), voor elkaar zorgen (Hand. 2:44-45, 1 Cor. 12:25), maar ook elkaar leren en terechtwijzen (Col. 3:12-17), dat ze 'op elkander acht geven om elkaar aan te vuren tot liefde en goede werken' (Hebr. 10:24).

In een gezonde gemeente ziet men dat ook gebeuren: naast de bemoediging, lering en vermaning van de oudsten der gemeente zullen de leden der gemeente in liefde naar elkaar omzien, pas-bekeerden de weg wijzen, afdwalenden vermanen en vasthouden, geloofservaringen delen en elkaar in allerlei opzicht de helpende hand bieden.

Ook hier is geen onderscheid tussen man en vrouw. Vrouwen zullen de wijsheid en het inzicht, dat de Heer hun gaf, inbrengen in het onderlinge, liefdevolle, opbouwende verkeer binnen de gemeente en veel kunnen doen in de onderlinge liefdedienst. Juist daardoor worden de onderlinge banden ver-

sterkt en kan de Heer de leden der gemeente door elkaar zegenen. Ook hier zal de bijzondere bediening van sommigen de dienst van allen áán allen moeten versterken. Hier moeten we vooral denken aan diakenen en diakonessen, die zelf daarin vooróp gaan, maar ook steeds weer proberen heel de gemeente in deze onderlinge dienst te betrekken. Daartoe heeft de Heilige Geest ook bijzondere gaven geschonken als 'dienen', 'meedelen' en 'barmhartigheid bewijzen' (Rom. 12:6-8).

6. De bediening van mensen in het uitoefenen van het gezag van Christus

Zoals in punt 4 onder b is gezegd, is het voor een goede conditie van het lichaam óók noodzakelijk, dat het lichaam als geheel en de leden van het lichaam afzonderlijk zich in alle dingen laten leiden door het Hoofd, Christus. Hij heeft het absolute gezag over Zijn lichaam. Waar dat gezag ontbreekt zal het lichaam verlamningsverschijnselen gaan vertonen.

Christus oefent dat gezag uit door de Heilige Geest, maar Deze maakt heel duidelijk daarbij ook gebruik van mensen. Zo is de Heilige Geest de Auteur van het Woord Gods, maar Hij heeft mensen gebruikt om dat Woord aan ons te geven. Zo gebruikt Hij ook mensen, om aan het gezag van Christus over de gemeente een concrete vorm te geven. Dit gezag is immers geen vaag begrip, maar moet ook functioneren in de werkelijkheid van het zondagse én het door-de-weekse leven.

Voor deze gezagsuitoefening heeft de Heilige Geest de oudsten/opzieners aangewezen, die daarmee niet een soort persoonlijke 'macht' gekregen hebben, maar geroepen zijn overeenkomstig het Woord Gods de gemeente te leiden námens de Heer der gemeente.

Heel duidelijk vinden we dat b.v. in Hand. 20:28 'Ziet dan toe op uzelf en op de gehele kudde, waarover de Heilige Geest u tot opzieners gesteld heeft, om de gemeente Gods te weiden'. Een heel bijzondere plaats hebben dié opzieners gekregen, die belast zijn met de prediking en het onderricht, zoals onze huidige voorgangers. In 1 Tim. 5:17 lezen wij: 'De oudsten, die goede leiding geven, komt dubbel eerbewijs toe, vooral hun, die zich belasten met prediking en onderricht'.

We zien, dat bij de voortgaande ontwikkeling der gemeente de nadruk steeds meer gaat vallen op de verkondiging en uitleg van het Woord en minder op profetie. In de ontstaansfase van de gemeente, wanneer alleen het Oude Testament beschikbaar is als het Woord Gods, neemt de profetie een heel belangrijke plaats in. Naarmate de geschreven openbaring in het Nieuwe Testament groeit, valt, zonder te kort te doen aan de waarde van de profetie en het gebruik dat God ook daarvan maakt, de nadruk meer op de uitleg en verkondiging van het Woord dat er ligt. Vanuit dit Woord handelt en spreekt de opziener/voorganger en door dat Woord leidt hij de kudde op de wegen Gods. Aan deze opzieners/voorgangers is het gezag gegeven om námens de Heer en in overeenstemming met Gods Woord leiding te geven. Hoe ernstig we dat te nemen hebben wordt nog eens onderstreept door Hebr. 13:17, dat zegt: 'Ge-hóórzaamt uw voorgangers en onderwerpt u aan hen, want zij zijn het, die waken over uw zielen'.

Hier is dus sprake van een ánder gezag dan het vrijwillig-wederkerige onderlinge terechtwijzen en leren. Zo zal het ook in de gemeente ervaren worden. Het schriftuurlijk opzicht in prediking, huisbezoek en onderricht heeft, wanneer het tenminste ook naar de bedoelingen en richtlijnen van de Schrift

wordt uitgeoefend, toch een ander accent dan onderlinge ontmoetingen. Hoe verrijkend deze ook mogen zijn, ze kunnen de gezagsuitoefening-namens-Christus niet vervangen en mogen dat ook niet doen.

Wel kan niet genoeg worden gezegd, dat het gezag dat zo aan de opzieners verleend wordt, niet uit de méns voortkomt en ook nooit op menselijke wijze mag worden uitgeoefend, door b.v. te handelen met aanzien des persoons, in hoogmoed en persoonlijk gezag opeisend. Het is gezag, dat Christus liefdevol uitoefent door mensen heen. En dan wel mensen, die onder de leiding van de Heilige Geest daartoe zijn aangewezen. Dit gezag zal ook altijd als zodanig herkenbaar moeten zijn en overeenstemmen met het Woord van God.

7. Het onderscheid tussen mannen en vrouwen in de gezagsuitoefening namens Christus

Op het punt van de uitoefening van het gezag-namens-Christus, zoals Hij dat aan mensen toevertrouwt in de prediking, het onderricht en het opzicht over de gemeente, wordt door God in Zijn Woord wel onderscheid gemaakt tussen mannen en vrouwen.

In 1 Tim. 2:12-15 lezen wij: 'Ik sta niet toe, dat een vrouw onderricht geeft of gezag over de man heeft; zij moet zich rustig houden. Want eerst is Adam geformeerd en daarna Eva. En Adam heeft zich niet laten verleiden, maar de vrouw is door de verleiding in overtreding gevallen; doch zij zal behouden worden, kinderen ter wereld brengende, indien zij blijft in geloof, liefde en heiliging, met ingetogenheid'.

We moeten hier wel uit afleiden, dat een vrouw dus niet het bijbels onderricht mag geven, door in de samenkomsten der gemeente het Woord te bedienen en zij mag niet als oudste/opziener gezag uitoefenen over de man. Paulus doet hierbij een beroep op de scheppingsorde (en niet op tijdgebonden opvattingen over de vrouw). Adam is eerst geformeerd en daarna Eva, volgens Gen. 2:18, in welk vers nader wordt ingegaan op de samenvattende uitdrukking in Gen. 1:27 'man en vrouw schiep Hij hen'. Man en vrouw vullen elkaar aan, maar wel is het kennelijk Gods bedoeling, dat de man, als hoofd van de vrouw, die hem tot hulp gegeven is, voorop gaat en de laatste verantwoordelijkheid draagt. Na de zondeval wordt daarom de man ter verantwoording geroepen (Gen. 3:9-11, waarbij men bedenke, dat, waar in het Nederlands 'mens' staat, het Hebreeuws 'Adam' heeft). De zondeval is begonnen met de omkering van Gods orde. Toen de vrouw de rollen omdraaide en zelf het initiatief nam, ging het fout. De door God niet gewilde 'rolverwisseling' werd een gegeven bij de zondeval. Juist haar 'emancipatie' deed Eva vallen. Zij ging haar weg, nam beslissingen zonder overleg met Adam. Zij maakte zich los van Adam en zo ook, in zekere zin, van het gebod van de Heer.

Zo zal dit ook in de gemeente een oorzaak van struikelen en vallen kunnen worden. Adam wordt hoofdschuldige (denk ook aan het woord over de eerste Adam in Rom. 5:12-21), omdat hij gefaald heeft als hoofd van de vrouw.

Anderzijds wordt de vrouw in geen mindere mate betrokken bij het heil en de verlossing dan de man, waarbij haar voorrecht is dat zij, die de dood in de wereld bracht, ook in overvloed nieuw leven mag schenken ('kinderen ter wereld brengende', niet bedoeld als voorwaarde voor het behoud, maar als een voorrecht, aan de vrouw geschonken, zó zelfs, dat ook Christus Zelf geboren is uit een vrouw - Gal. 4:4).

Ten diepste stoelt het verbod tot prediking en gezagsuitoefening voor vrou-

wen op het feit, dat de man het hoofd der vrouw is en dat zij dus in de gemeente, waar Gods orde hersteld is, geen gezag over de man mag uitoefenen. In Ef. 5:22-33 wordt dit zeer duidelijk gemaakt, juist in het kader van de gemeente. Zoals Christus het Hoofd der gemeente is, is de man het hoofd der vrouw. Dat betekent niet, dat hij van haar volkomen onderwerping mag verwachten. De Heer spreekt in Zijn Woord ook heel duidelijk over de verantwoordelijkheid van de man t.o.v. zijn vrouw. Hij zal voor haar moeten ópkomen, haar de ruimte geven waarin zij kan functioneren, haar in ere houden. Pas als de man, ook in dezen, is zoals de Heer dat bedoelt, kan de vrouw zonder moeite de plaats innemen, die God voor haar bedoelt (zie ook 1 Petr. 3:1-7).

Heel duidelijk sluit 1 Cor. 11:2-16 daarbij aan. Voor een uitvoerige exegese verwijzen we naar het boek van prof.dr. J. van Bruggen: 'Emancipatie en de Bijbel', uitgegeven bij Ton Bolland, Amsterdam.

Het gaat in dit gedeelte niet om 'hoedjes in de kerk', zoals het boven dit gedeelte geplaatste opschrift zou doen kunnen vermoeden. De apostel geeft hier 'overlevering' door (vs. 2), een uitdrukking, die gebruikt wordt ten aanzien van dingen, die hij 'van de Heer ontvangen heeft' (zie vs. 23). In dit gedeelte gaat het over de verhouding tussen man en vrouw in het algemeen. In vs. 3 staat: 'het hoofd van iedere man is Christus, het hoofd van vrouw (zonder lidwoord) is de man (niet 'haar eigen man')'. Zoals in Ef. 5 de huwelijksverhouding van Christus tot de gemeente en de daaruit voortvloeiende gezagsverhouding bepalend is voor het menselijke, onder Gods verzoenende genade gebrachte huwelijk, zó wordt de positie van God t.o.v. Christus (Hoofd) en van Christus t.o.v. de man (Hoofd) ook doorgetrokken naar de verhouding van mannen tot vrouwen (hoofd). Het gaat hier over de man in het algemeen en de vrouw in het algemeen. Ook het feit, dat het Hoofd-zijn van God boven Christus – waar dus van een huwelijksrelatie in het geheel geen sprake is – hierbij wordt betrokken, wijst er op, dat het hier niet gaat om de getrouwde man en de getrouwde vrouw. Ook in de volgende verzen wordt nergens naar het huwelijk verwezen, maar wel naar de schepping.

In de verzen 7-9 wordt het hoofd-zijn van de man nader uitgewerkt. De man, die het beeld Gods is, toont welk een heerlijk wezen God kan scheppen en hij is daardoor de kroon, de eer van God. De vrouw draagt evenzeer het beeld van God, maar zij is de heerlijkheid van de man. Zij laat zien, welk een heerlijk wezen God uit de man kan scheppen. De vrouw werd immers geschapen uit het al levende lichaam van de man. Man en vrouw zijn daarom niet onderling verwisselbaar. Dit nu wordt geïllustreerd met het praktische voorbeeld van de hoofdbedekking. In onze vertaling komt niet zo goed uit wat in vs. 4 staat: 'iedere man, die bidt of profeteert, terwijl hij *iets van zijn hoofd naar beneden heeft hangen*'. Dat wijst op een vrouwelijke hoofdbedekking, een soort afhangerende doek. Paulus bedoelt: wanneer een man zich in zijn hoofdbedekking als een vrouw zou gedragen, dan zou dat een schande voor hem zijn. God wil deze rolverwisseling niet. Daarom mag een vrouw zich evenmin als een man gaan gedragen. Kennelijk waren er vrouwen, die niet langer genoeg namen met hun plaats en nogal uitdagend en vrijmoedig hun voor die tijd normale hoofdbedekking aflegden om daarmee een stuk onafhankelijkheid te demonstreren. Zo onderworpen als sommigen de vrouw uit die dagen plegen af te schilderen waren ze dus toch blijkbaar niet.

Gods Woord maakt dus heel duidelijk, dat een man zich als man en een vrouw zich als vrouw moet gedragen en dat de uiterlijke verschijning daarmee in overeenstemming moet zijn. In vs. 10 lezen we het vaak misverstande woord,

dat de vrouw een 'macht op haar hoofd' moet hebben. Ook in het grieks is dit een onmogelijk woord voor hoofdbedekking. Bovendien droeg de vrouw haar hoofdbedekking óver haar hoofd. Hier wordt waarschijnlijk bedoeld: de vrouw moet gezag hebben op haar hoofd, d.w.z. zij schikde zich naar de orde van God onder het gezag van de man en drage haar hoofdbedekking op een wijze, die daarbij aansluit.

In het bekende naslagwerk 'Bijbelse woorden en hun geheim' van F.J. Pop (Boekencentrum B.V. 's Gravenhage) vinden we op pg. 301 o.a. deze opmerkingen: '... binnen de mensheid is zo iets als een analogie te ontdekken van de verhouding God-Christus en Christus-mensheid. Die vindt de apostel in de verhouding man-vrouw, waarin de man het hoofd is. Zijn plaats in de schepping is daardoor een andere, en wel een hogere dan die van de vrouw (een stelling, die in Paulus' dagen door niemand betwist werd). Dat moet, zegt de apostel, ook in de gemeentelijke bijeenkomsten blijken. Man en vrouw mogen daar niet doen, alsof er geen man-zijn en vrouw-zijn meer zou wezen. Integendeel, als de gemeente vergaderd is, behoort goed zichtbaar te zijn, dat de man het hoofd der vrouw is... Samen beelden zij aldus af het geheimenis, dat God het Hoofd is van Christus en Christus het hoofd der mensheid (c.q. de gemeente). Die afbeelding mag in de samenkomsten der gemeente niet uitgewist worden'. Samenvattend kunnen we dus zeggen, dat God man en vrouw hun eigen plaats aanwijst, ook in het gemeentelijk gebeuren. Daarbij mag het hoofd-zijn van de man niet teloor gaan. Aangezien er gezag uitgaat van de gemeentelijke verkondiging van het woord Gods en het opzienschap is het, wanneer men zich aan de Schrift wil houden, onontkoombaar vast te stellen, dat de Heer der gemeente het niet toestaat dat een vrouw voorganger/opziener in de gemeente is.

8. Kunnen vrouwen wel diaken zijn?

In het Nieuwe Testament vinden we enkele gegevens, die er op zouden kunnen wijzen, dat vrouwen wel de bediening van diaken zouden kunnen hebben.

Zo wordt in Rom. 16:1 Febe 'diakonos' van de gemeente genoemd. Niet met zekerheid is te zeggen, of dit woord vertaald moet worden met 'dienares', in dat geval wijzend op een algemeen dienende en behulpzame houding van deze zuster, of dat het een diakenschap aanduidt, maar mogelijk is dit laatste wel. In 1 Tim. 3:11 ontbreekt in de griekse tekst het bezittelijk voornaamwoord en zouden we kunnen lezen: 'evenzo moeten vrouwen zijn'. Het is niet onmogelijk, dat de apostel hier enkele voorwaarden noemt voor vrouwelijke diakenen. Overigens is dit niet zo erg waarschijnlijk. Het ontbreken van het bezittelijk voornaamwoord betekent op zichzelf niets; het wordt vaker weggelaten, wanneer het wel duidelijk bedoeld wordt. Voorts staat deze zin tussen de verschillende voorwaarden voor het diakenschap in en gaat vs. 12 verder met de eis, dat diakenen mannen van één vrouw moeten zijn.

Van meer gewicht is m.i. de overweging, dat aan het diakenschap zeker niet hetzelfde gezag verbonden is als aan het opzienschap en dat daarmee het principiële-bijbelse bezwaar tegen het functioneren van vrouwen in dezen wegvalt. Wanneer we de bediening van diaken zien als gericht op hulpverlening in de breedste zin van het woord en het stimuleren van de dienst van de leden aan elkaar ('dient elkander door de liefde') en het bestieren van de 'aardse huishouding' van de gemeente, dan zouden zusters diaken kunnen zijn.

Een probleem dat zich dan wel voordoet is de samenstelling en de werkwijze van het college, dat wij 'raad der gemeente' noemen, waarin in veel gevallen het onderscheid tussen oudsten en diakenen erg vervaagd is. We komen in het Nieuwe Testament zo'n 'raad der gemeente' niet tegen in de vorm waarin wij die kennen. Wanneer vrouwelijke diakenen hun intrede in deze raad zouden doen – hetgeen dus iets anders is dan de diakonessen, die de meeste gemeenten wel kennen – zou vermeden moeten worden, dat zij gaan delen in het opzicht over de gemeente, aangezien we dan toch weer in conflict zouden komen met de bijbelse gedachten over het opzicht.

9. Wordt de vrouw in de gemeente zo niet tekort gedaan?

Er wordt vaak gezegd, dat de 'kerk' vrouw-onderdrukkend bezig is, wanneer zij vrouwen uit sommige 'ambten' weert. Wanneer men in de wereld om zich heen ziet, bemerkt men al spoedig, dat de positie van de vrouw in dié landen verreweg het beste is, waar het Evangelie de meeste invloed heeft gehad. Het Evangelie van Jezus Christus geeft aan de vrouw die plaats terug, die haar van Godswege toekomt en bevrijdt haar uit de vernederende positie waarin zij na de zondeval was terechtgekomen. In Christus komen Gods oorspronkelijke bedoelingen weer aan het licht en wordt het gebrokene hersteld.

Maar de scheppingsorde moet wel récht hersteld worden, naar de bedoeling van de Heer. Man en vrouw zijn voor Hem gelijkwaardig, maar dat wil niet zeggen, dat ze ook op precies dezelfde wijze functioneren. God wijst ieder zijn/haar plaats, zoals Hij het heeft bedoeld. Overigens hebben in onze (baptisten)gemeenten vrouwen altijd volop gefunctioneerd waar dat maar mogelijk was tot zegen van heel de gemeenschap.

10. Enkele vragen, die door andere bijbelgedeelten worden opgeworpen

Hoogstwaarschijnlijk zal menige lezer nog veel vragen hebben en wijzen op andere bijbelgegevens, die in verband te brengen zijn met het besproken onderwerp. Op enkele daarvan willen we nog nader ingaan.

a. Galaten 3:27-29 zegt 'Want gij allen, die in Christus gedoopt zijt, hebt u met Christus bekleed. Hierbij is geen sprake van jood of griek, van slaaf of vrije, van mannelijk en vrouwelijk; gij allen zijt immers één in Christus Jezus. Indien gij nu van Christus zijt, dan zijt gij zaad van Abraham en naar de belofte erfgenamen.'

Er zijn mensen, die menen, dat het hier geschrevene alles wat elders in de Bijbel over het verschil in positie tussen man en vrouw staat min of meer zou neutraliseren. Dit valt heel sterk te betwijfelen. Het gaat er hier om, dat mensen, die zich laten dopen, zich met Christus hebben bekleed, zonder dat hun afstamming, maatschappelijke positie of geslacht er iets toe doet. Zij zijn één in Christus, behoren tot de gemeente en zijn zaad van Abraham omdat ze geloven zoals hij (zie Rom. 4:11b-12). Hier wordt hun één-zijn in geloof en behoud vastgesteld, zonder dat er over hun functioneren gesproken wordt. Opvallend is, dat in een soortgelijke opsomming in Col. 3:11 ('waarbij geen onderscheid is tussen griek en jood, besneden of onbesneden, barbaar en scyth, slaaf en vrije, maar alles en in allen is Christus'), die dezelfde bedoeling heeft als de tekst uit Gal. 3, het mannelijk-vrouwelijk ontbreekt. Deze omsommingen, die de eenheid in Christus van allen die geloven willen onderstrepen,

zijn dus tamelijk willekeurig gekozen en hebben geen speciale bedoeling t.a.v. de verhouding tussen man en vrouw en zeggen zeker niets over hun functioneren.

b. Heel moeilijk is in dit verband wat in 1 Cor. 14:34-38 wordt gezegd over het zwijgen van de vrouw in de gemeente. Deze verzen, die een gebod des Heren (vs. 37) bevatten, schijnen in het opleggen van beperkingen aan de vrouw veel verder te gaan, dan in dit stuk is aangegeven. We moeten in de eerste plaats bedenken, dat de gang van zaken in de gemeentelijke samenkomsten in Corinthe – en wellicht ook in andere gemeenten, ofschoon we daar weinig of niets over horen – sterk afweek van wat wij gewend zijn. Overigens, Paulus schrijft niet dat het zo hoort, hij beschrijft alleen de gang van zaken daar, volstrekt geoorloofd, maar niet aan andere gemeenten op te leggen; we zijn immers ook al de oudste tegengekomen, die de opdracht had de woordverkondiging voor zijn rekening te nemen. In Corinthe echter vond de gezaghebbende prediking van het woord Gods niet plaats door de 'preek', maar door bijdragen van meerderen, die door anderen werden getoetst en zelfs ter discussie gesteld (vs. 26-33).

Wanneer vrouwen zich krachtig zouden mengen in deze dialoog over de betekenis van het Woord Gods, zich dus met de uitleg en verkondiging van dat Woord zouden bezig houden, zou dit in conflict komen met het verbod voor vrouwen de gemeente te leren of gezag over de man te hebben. Wanneer de samenkomsten der gemeente later een wat ander karakter krijgen en het onderricht vooral gegeven wordt door de daarvoor aangewezen oudste/voorganger (1 Tim. 5:17) – zoals dat onder ons ook heden nog overwegend het geval is – zal dit woord uit de corinthische situatie minder van toepassing zijn, omdat de praktische situatie, waarin het thuishoort, niet meer in die vorm bestaat.

Een andere mogelijkheid om deze verzen te verklaren ligt in het gebruik van het woord, dat vertaald is met 'spreken' (vs. 34). Dat woord (lalein) kan, volgens de gezaghebbende nieuwtestamenticus G. Kittel ook de betekenis hebben van 'kwetteren, babbelen' en wordt ook gebruikt voor het geluid van dieren en muziekinstrumenten; het is een geluid-nabootsend woord. Daarom zou de vermaning van de apostel kunnen slaan op de gewoonte van sommige vrouwen (met name in Corinthe) om door de verkondiging en de daarover gevoerde gesprekken heen te babbelen.

Anderen menen, dat het woord hier gebruikt wordt voor 'tongentaal', zodat de apostel hier duidelijk zou willen maken, dat vrouwen, die de neiging hadden daarvan overvloedig gebruik te maken in de samenkomsten der gemeente, daarvan moesten afzien.

c. 1 Cor. 11:5, waar het gaat over de vrouw, die profeteert. Nu is profeteren het overbrengen van boodschappen van God, die door openbaring zijn ontvangen. De profeet is zich er wel van bewust, dat de openbaring, die hij ontvangt, niet zijn oorsprong vindt in zijn eigen bewustzijn. Profeten, die hun eigen inzichten naar voren brengen, zijn dan ook valse profeten (Ez. 13:2-3). Bij profetie is het kanaal waarlangs deze komt niet zo belangrijk, omdat het gezag uitgaat van de profetie zelf en niet van degene, die het doorgeeft. Zo is het dus heel wel mogelijk, dat God vrouwen gebruikt om een bepaalde openbaring door te geven, zonder dat dit in conflict komt met wat God in Zijn Woord over het gezagdragen zegt.

11. *Samenvatting*

Naar mijn mening laat de Bijbel ons zien

- a. dat Christus de gemeente, die Zijn lichaam is, gebruikt om Zijn heil in heel de schepping bekend te maken en is deze bediening aan heel de gemeente, mannen en vrouwen, toevertrouwd, ieder naar eigen mogelijkheden en plaats, waarbij bijzondere bedieningen er voor zorgen, dat allen daarin op de juiste manier participeren,
- b. dat Christus liefdevol voor Zijn gemeente zorgt en daartoe al de leden, mannen en vrouwen, inschakelt in de onderlinge zorg en aandacht voor elkaar, leidend tot een hechte samenhang van het lichaam, waarbij de bijzondere bedieningen de dienst van allen aan allen stimuleren en reguleren,
- c. dat Christus ten volle als Hoofd van de gemeente blijft functioneren en voor de uitoefening van dat gezag, dat Hij over Zijn lichaam heeft en dat voor het welzijn van de gemeente onontbeerlijk is, de bediening van oudste/opziener/voorganger aan mannen toevertrouwt, opdat aan de door God gewilde verhouding tussen man en vrouw geen afbreuk wordt gedaan.

12. *Slot*

Het is mijn overtuiging, dat er een grote zegen ligt in het doen van Gods wil, ook al strookt die niet met tijd- en cultuur-gebonden opvattingen van mensen. In de gemeente van Christus is de vraag naar Gods wil, zoals ons die is geopenbaard door Zijn Woord, altijd de meest belangrijke. Jezus heeft gezegd: 'Gij zijt Mijn vrienden, indien gij doet wat Ik u gebied' (Joh. 15:14).

Wanneer wij werkelijk, ook bij de gang van zaken in de gemeente, de Heer volgen, kan Hij ons Zijn rijkmakende vriendschap schenken en Zijn beloften ten volle in en door de gemeente waarmaken.

Menselijke opvattingen zijn aan veranderingen onderhevig, menselijke ideeën komen op en verdwijnen weer. 'Voorwaar, het volk is gras. Het gras verdort, de bloem valt af, maar het Woord van onze God houdt eeuwig stand' (Jes. 40:7b-8).

J. Bouritius